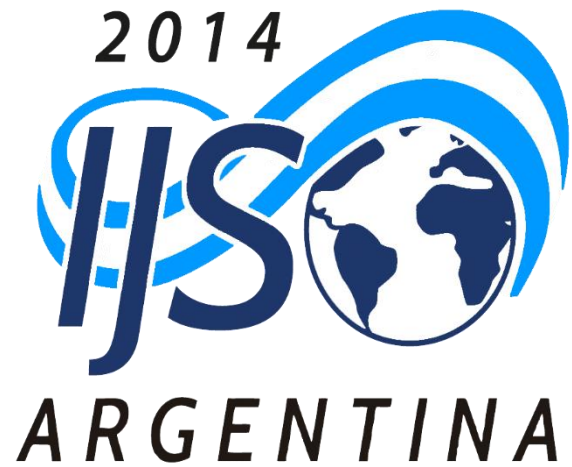

BEADANDÓ TISZTÁZAT

11. Nemzetközi Junior Természettudományi Olimpia

Gyakorlati forduló: Válaszlap

2014. december 8.

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap 2014. december 8.

Időtartam: 4 óra

Pontszám: 40 [1. rész: 25,0 pont, 2.rész: 15,0 pont]

Töltsd ki a következőket:

Nevek:	1. _____ 2. _____ 3. _____
ÜLÉSSZÁM:	
ORSZÁG:	HUNGARY
ALÁÍRÁS:	1. _____ 2. _____ 3. _____

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati feladatok

1. rész: ALKOHOLOS FERMENTÁCIÓ [25,0 PONT]

D. A fermentációs adatok felvétele.

D.3.
1.1 táblázat: A fermentációs adatok [8,5 pont =7,0 (mérési adatok) + 1,5 (áramlás számítás)]

Az A szuszpenzió és B oldat készítéséhez használt meleg víz kezdeti hőmérséklete:		
A (reakcióedényben lévő) A+B szuszpenzió kezdeti hőmérséklete :		
Idő [min]	Az összegyűlt gáz térfogata $V_a(t)$; [ml]	Áramlási sebesség $F(t)$, [ml/min]
0		
2		
4		
6		
8		
10		
12		
14		
16		
18		
20		
22		
24		
26		
28		
30		
32		
34		
36		

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

38		
40		

E. Az erjedés-újraindítás kísérleti adatainak felvétele [2,5 pont=2,0 (adatok felvétele) +0,5 pont
(Áramlási sebesség számítása)]

E.7. 1.2. TÁBLÁZAT

Idő [min]	A gáz össztérfogata $V_a(t)$; [ml]	Áramlási sebesség $F(t)$, [ml/min]
42		
44		
46		
48		
50		

A gáz halmazállapotú termék meghatározása

F.1 Reakció $\text{Ca}(\text{OH})_2$ -dal.

F.1.3. Tegyel pipát a helyes válasz mellett található téglalapba [0,5 pont]

- Fehér csapadék keletkezik
- Fekete csapadék keletkezik
- Csapadék keletkezése nem figyelhető meg

F.1.4. Írd fel a megfelelő reakció sztöchiometriai egyenletét! [0,5 pont]

--

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

F.2. Reakció brómtimolkék indikátorral

F.2.2.1.. Tegyel pipát a helyes válasz mellett található téglalapba ! [0,2 pont]

- Sárga szín figyelhető meg
- Kék szín figyelhető meg
- Piros szín figyelhető meg
- Fehér szín figyelhető meg

F.2.2.2.. Mire lehet következtetni a brómtimolkék oldatban megfigyelt változásból? [0,20 pont]

- A pH nő
- A pH csökken
- A pH nem változik

F.2.2.3. Írd fel a vízben oldott CO_2 disszociációs reakciójának rendezett egyenletét, mely magyarázza a pH-változást az indikátor oldatban! [0,6 pont]

--

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

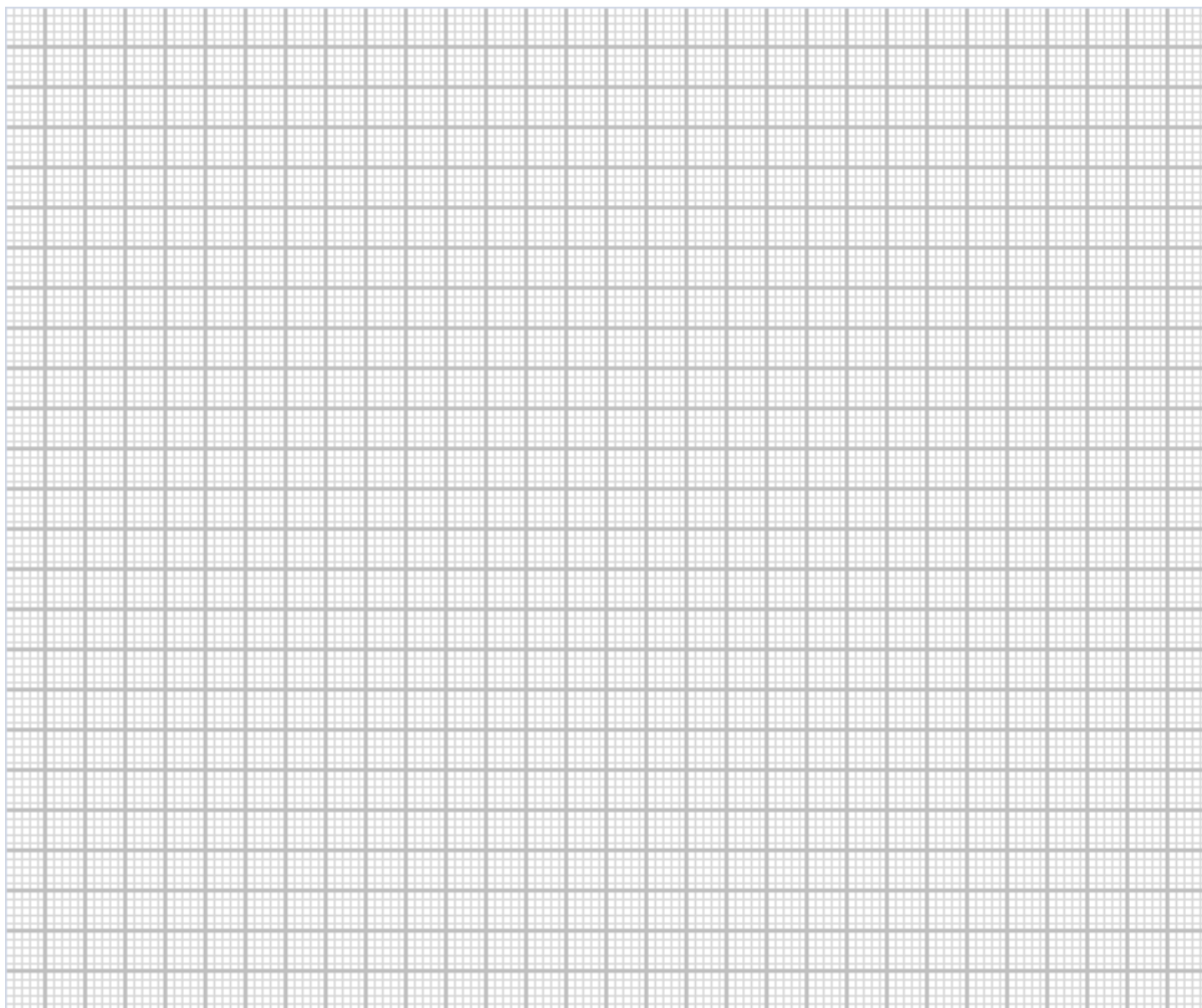
11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G. Adatfeldolgozás és elemzés

G.2. Ábrázold az 1.1 és az 1.2 táblázat adatait! [2,5 Pont]

G.2.1.: A GRAFIKON: A gáz össztérfogata ($V_a(t)$; [ml]) az erjedési idő függvényében [min].

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

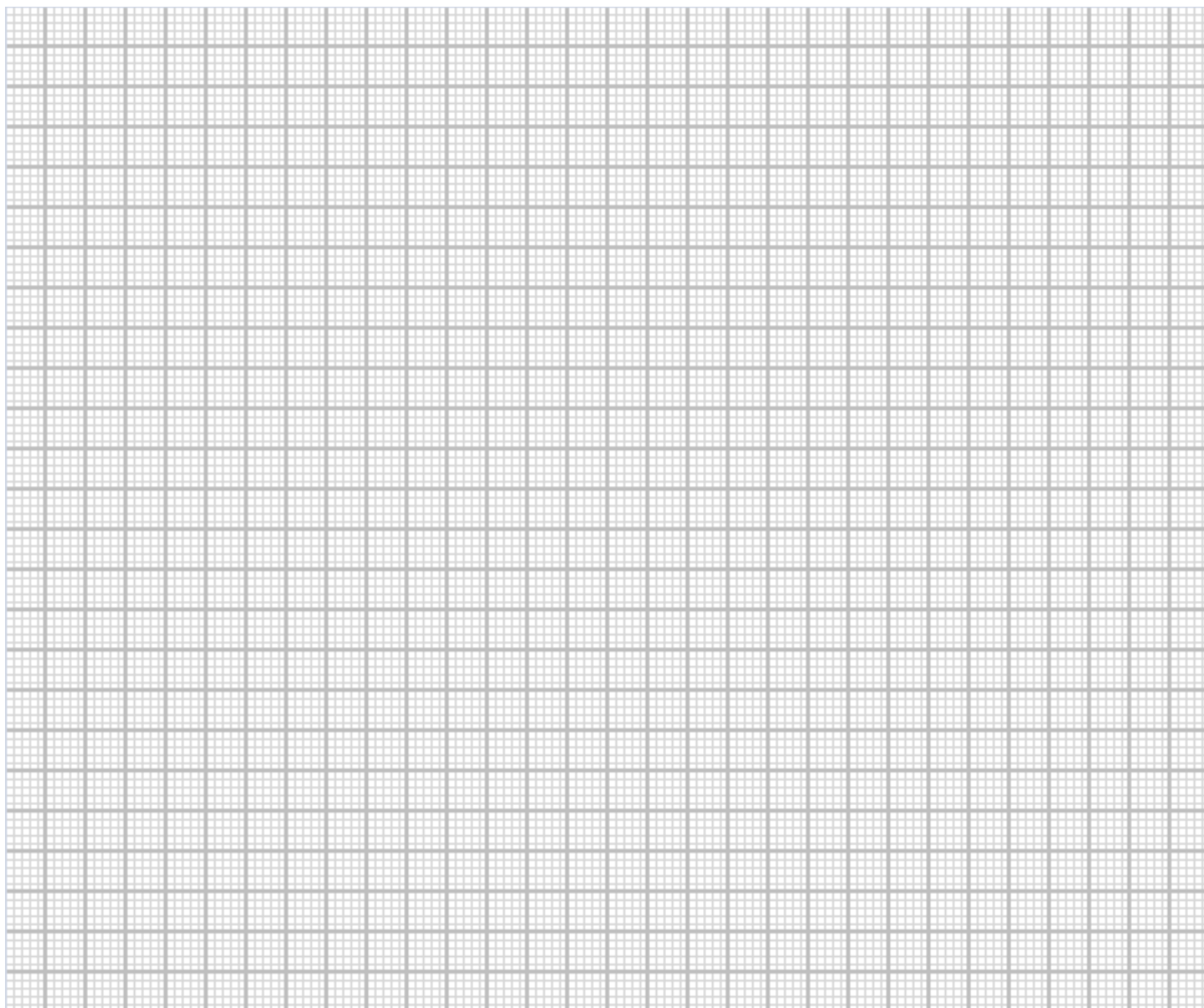
A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

G.2.2. B GRAFIKON: $F(t)$; [ml/perc] az emésztési idő függvényében [perc]. [1,8 pont=1,5 pont (adatok ábrázolása) + 0,3 az erjedési szintek meghatározása]

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G.3.1. A $t = 40$ perc alatt elbomlott glükóz mennyisége (grammban) [1,0 pont]

Megoldás

Válasz

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G.3.2.2. Természetes alapú logaritmus ($\ln$) számítás: erjedési szint a hozzá tartozó reakciósebesség csökkenéssel.

2.1. táblázat[0,5 pont]

Idő [min]	F [ml/min]	$\ln(F)$

Gyakorlati forduló: Válaszlap

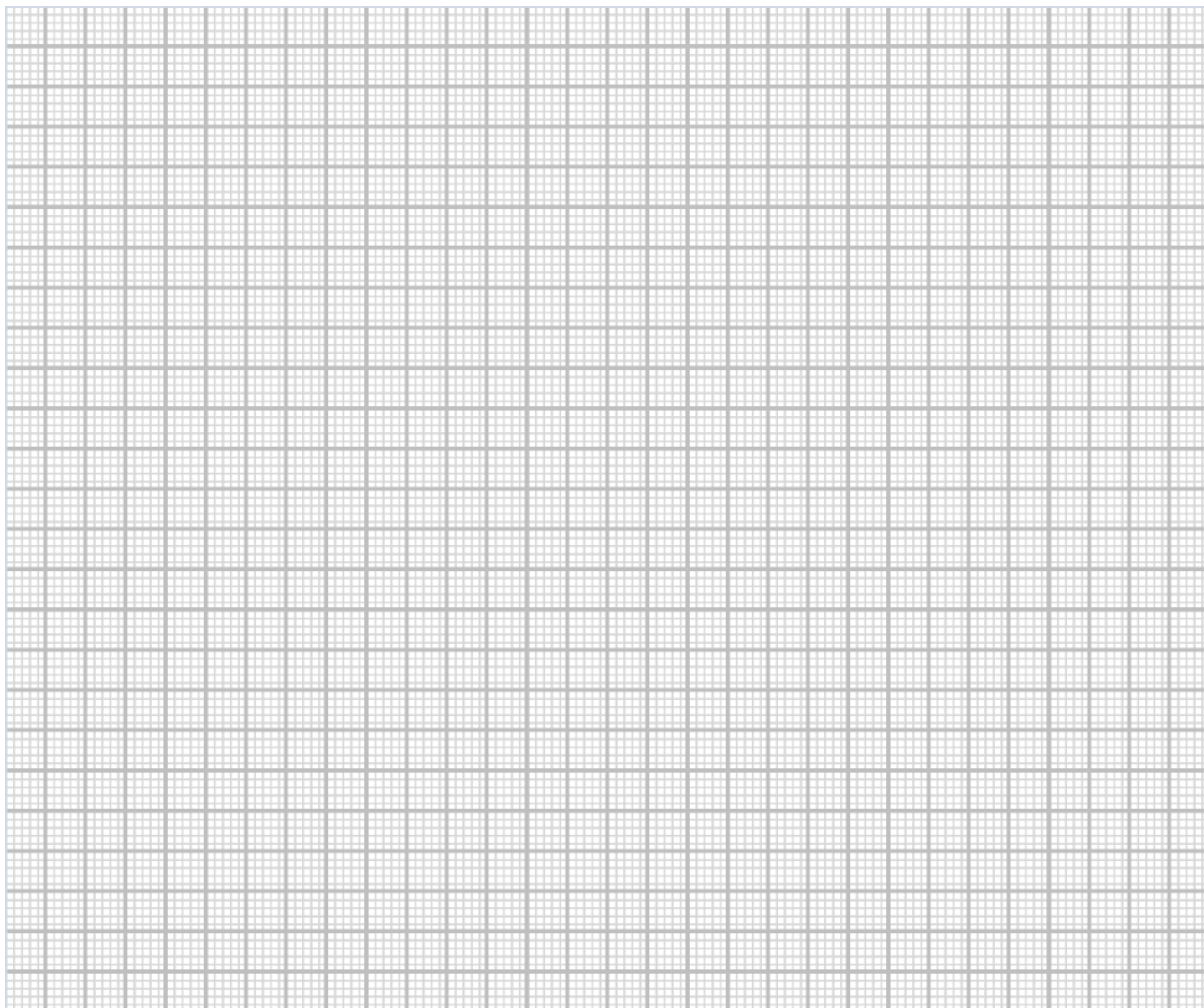
A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G.3.2.3. Ábrázold a 2. táblázat adatait! [2,0 pont]

C GRAFIKON: $\ln(V_p)$ az idő [min] függvényében

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G.3.2.5. Illesztés

A kalibrációs görbe meredekségének (A) kiszámítása [0,3 pont]

Megoldás

Válasz

A kalibrációs görbe tengelymetszetének (B) számítása [0,3 pont]

Megoldás

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Válasz	

2.2 táblázat: A kalibrációs egyenes egyenlete

Egyenes egyenlete	
Meredekség (A)	
Tengelymetszet (B)	

[0,1 pont az egyenletért]

G.3.2.6. Az erjedés elméleti térfogata (V_H) [0,2 pont]

Megoldás	
Válasz	

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

G.3.2.7. A CO_2 V_h térfogatához tartozó glükóz tömege [0,4 pont]

Megoldás	
Válasz	

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

G.3.2.8. A 40 perc erjesztés alatt erjesztett glükóz teljes tömege [0,2 pont]

Megoldás

Válasz

G.3.2.9. A számított mennyiségű glükózból felszabadítható CO₂ össztömege [0,4 Pont]

Megoldás

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

Válasz

G.3.2.10. A 40 perc erjesztés alatt a mérőhengerbe kerülő CO₂ tömege. [0,4 pont]

Megoldás

--

Válasz

G.3.2.11. A reakcióedényben feloldott CO₂ tömege. [0,2 pont]

Megoldás

--

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

Válasz

G.3.2.12. A CO₂ oldhatósága (g/l) a reakcióedényben. [0,3 pont]

Megoldás

--

Válasz

G.3.3. A t=40 perc alatt keletkezett etanol móljai. [0,4 pont]

Megoldás

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Válasz

G.3.4. A $t=40$ perc alatt keletkezett etanol koncentrációja (g/100 ml) Helyes számolás 0,5 pont

Megoldás

Válasz

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

--

G.3.5. Indokold az emésztési folyamat megállását! Jelöld pipálással az elsődleges okot a válaszlap megfelelő téglalapjában! Vedd figyelembe a korábbi (G.3.4.) pontban kapott alkohol koncentrációt és azt, hogy az élesztő esetén a toxikus koncentrációküszöb 14 g / 100 ml. A helyes válasz kiválasztása 0,5 pont

- a. Élesztő pusztulása
- b. Az alkohol-koncentráció miatti élesztő-gátlás.
- c. Az emészthető anyag hiánya.

2. RÉSZ: SZACHARÓZ-KONCENTRÁCIÓ MÉRÉSE REFRAKTOMÉTERREL

[15,0 pont]

B. KALIBRÁCIÓS GÖRBE KÉSZÍTÉSE

B.1. A kalibrációs oldatok elkészítése

B.1.1. A szacharózoldat (62,5 g/100 ml) szükséges térfogatai standard oldatok készítéséhez [1,2 pont]

A oldat

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Válasz

B oldat

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

Válasz

--

C oldat

--

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

Válasz

--

D oldat

--

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Válasz	

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

E oldat

Válasz

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

3.1 táblázat: A kalibrációs oldatok adatainak összegzése

Oldat azonosítója	Kezdeti koncentráció [g/100 ml]	Kezdeti térfogat [ml]	Végső koncentráció [g/100 ml]	Végső térfogat [ml]
A	62,5		5	50
B	62,5		10	50
C	62,5		15	50
D	62,5		20	50
E	62,5		25	50

B.2.5.3.

3.2 táblázat: Kalibrációs görbe adatai [4,0 pont]

Oldat neve	Szacharóz-koncentráció [g/100 ml]	Lézerfény távolsága a nullponttól[mm]
Víz	0	0
A	5	
B	10	
C	15	
D	20	
E	25	

Gyakorlati forduló: Válaszlap

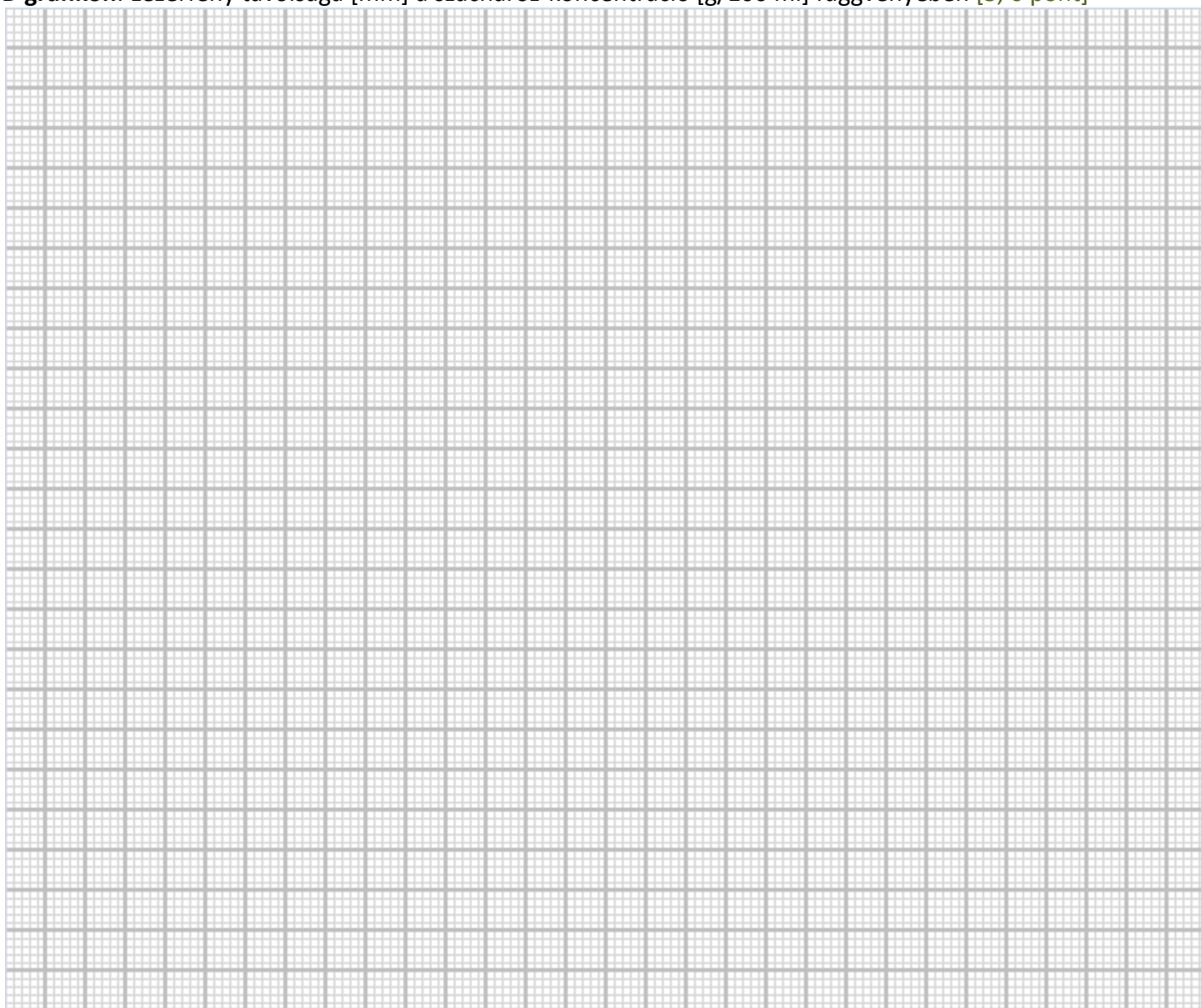
A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

B.3: Kalibrációs görbe

D grafikon: Lézerfény távolsága [mm] a szacharóz-koncentráció [g/100 ml] függvényében [3, 0 pont]

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

B.3.3: Egyenesillesztés [0,9 pont]

A kalibrációs egyenes meredekségének meghatározása (A)

Válasz

3.3 táblázat: A kalibrációs egyenes egyenlete

Egyenes egyenlete	
Meredekség	
Tengelymetszet	

C. Minta vizsgálata

C.1.7. Az ismeretlen cukorkoncentrációjú minták adatai

3.4 táblázat: A vizsgált minták adatai [2,1 pont]

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Minta	Távolság milliméterben [mm]
ID # X	
ID # XI	
ID # XII	

C.2. A minták szacharóztartalmának vizsgálata [2,3 pont]

3.5. táblázat A vizsgált minták szacharóz-koncentrációjának meghatározása grafikusán és analitikusan

Minta	<u>Grafikusan</u> kapott szacharóz-koncentráció [g/100 ml]	<u>Analitikusan</u> kapott szacharóz-koncentráció [g/100 ml]	Százalékos koncentráció eltérés D [%]
ID # X			
ID # XI			
ID # XII			

C.2.2. Analitikus meghatározás

Megoldás ID# X

Válasz

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Megoldás ID# XI

Válasz

Megoldás ID# XII

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

--

Válasz

C.2.3. A százalékos eltérés kiszámítása [D(%)]

Megoldás ID# X

--

Válasz

Megoldás ID# XI

--

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

--

Válasz

Megoldás ID# XII

Válasz

D: Az XI mintával kapcsolatos további számítások, és az adatok kiértékelése

D.1: Szacharóz-koncentráció az eredeti mézben [0,3 pont]

3.6. táblázat: Szacharóz-koncentráció az eredeti mézben

Minta	Eredeti szacharóz-koncentráció
-------	--------------------------------

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

	[°Brix]
ID # XI	

D.1. A méz eredeti szacharóz-koncentrációjának kiszámítása

Megoldás

Válasz

D.2. A méz tartóssága

3.7. táblázat [0,2 Pont]

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Tartós	Nem tartós

D.3: Elméleti számítások [0,5 pont]

Megoldás

Válasz

Gyakorlati forduló: Válaszlap

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11. Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

3.8. táblázat: A lézerfény elméleti távolsága a 8,5 g/100 ml szacharóz-koncentrációjú oldat esetében

Módszer	A lézerfény elméleti távolsága [mm]
Analitikus	
Grafikus	

D.4. Szacharóz-koncentráció a vizsgált üdítőmintában [0,5 pont]

Megoldás

Válasz

3.9. táblázat: A vizsgált üdítő adatai megfelelnek a csomagoláson szereplő állításnak

Igen	
------	--

A CSAPAT KÓDJA	
A RÉSZTVEVŐK KÓDJAI	

11.Nemzetközi Junior Természettudományi
Olimpia,
Mendoza, Argentina

Időtartam : 4 óra

Gyakorlati forduló: Válaszlap

Nem	
-----	--